

EURÓPAI BIZOTTSÁG

Brüsszel, 2011.9.20.
COM(2011) 567 végleges

**A BIZOTTSÁG KÖZLEMÉNYE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK, A
TANÁCSNAK, A GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁGNAK ÉS A RÉGIÓK
BIZOTTSÁGÁNAK**

**Az európai felsőoktatási rendszerek által az intelligens, fenntartható és inkluzív
növekedés terén tett hozzájárulás növelése**

{SEC(2011) 1063 végleges}

1. BEVEZETÉS

Az **Európa 2020 stratégia**, annak **kiemelt kezdeményezései és az új integrált iránymutatások** a tudást az **intelligens, fenntartható és inkluzív növekedés** érdekében tett uniós erőfeszítések középpontjába helyezik, továbbá a 2014–2020-as időszakra vonatkozó többéves pénzügyi keretről szóló bizottsági ajánlás is az oktatásba, kutatásba és innovációba való beruházásokra szánt költségvetés lényeges növelésével támogatja a stratégiát. Az oktatás, különösen a felsőoktatás és annak a kutatással és innovációval folytatott kapcsolata alapvető szerepet játszik az egyéni és társadalmi fejlődésben, és ez biztosítja a jól képzett humán tőkét, valamint azokat a művelt polgárokat, akikre Európának a munkahelyteremtéshez, a gazdasági növekedéshez és a jóléthez szüksége van. A felsőoktatási intézmények¹ ezért fontos partnerek az Európai Unió által követett, a növekedést serkentő és fenntartó stratégia megvalósításában.

A gazdasági válság nyomán kialakult, kihívásokkal teli foglalkoztatási helyzetben a továbbtanulás jó választási lehetőséget jelent². **Ennek ellenére az európai felsőoktatási intézményeknek a társadalmi szerepvállalásban és Európa jólétéhez történő hozzájárulásban rejlő potenciálja továbbra sincs kiaknázva**; Európa elvesztette vezető helyét a tudás és tehetség megszerzésére irányuló globális versenyben, míg a feltörekvő gazdaságok egyre növelik felsőoktatási beruházásaikat³. 2020-ig az EU-ban a munkahelyek 35%-ához lesz szükség felsőfokú képesítésre⁴, **jelenleg azonban a munkaerő mindössze 26%-a rendelkezik ezzel**. Az EU a kutatók arányát tekintve is el van maradva, 100 foglalkoztatottra mindössze 6 kutató jut, míg az USA-ban ez az arány 9, Japánban pedig 11⁵. A tudásalapú gazdaságnak megfelelő készségkombinációkkal rendelkező emberekre van szükségük, akik transzverzális kompetenciák, a digitális korszakhoz szükséges e-készségek és rugalmasság mellett a választott tevékenységi területükhöz (pl. tudomány, technológia, gépészet és matematika) kapcsolódó ismeretek birtokában is vannak. A magán- és a közszféra, köztük a kutatásintenzív ágazatok foglalkoztatói egyre inkább arra panaszkodnak, hogy nehezen találnak olyan munkaerőt, amely megfelel az egyre növekvő igényeknek.

A felsőoktatási intézmények ugyanakkor annak ellenére is túl sok területen versenyeznek egymással, hogy kevesen rendelkeznek közülük valóban kiváló adottságokkal. Ennek következményeképpen csak néhány európai felsőoktatási intézmény szerepel a jelenlegi, kutatóorientált globális egyetemi rangsor élén. Például a világ egyetemeinek legfrissebb rangsorában a 4000 európai felsőoktatási intézmény közül csupán mintegy 200 szerepel az első 500 között, míg a legjobb 20 között csak 3 európai egyetem található, és az elmúlt években nem ezzel kapcsolatban nem is figyelhető meg előrelépés. A kiválóság eléréséhez nem áll

¹ Ide tartozik minden felsőoktatási intézmény, beleértve az egyetemeket, műszaki egyetemeket, üzleti és gazdasági főiskolákat, műszaki főiskolákat, főiskolákat, felsőfokú szakképesítést nyújtó iskolákat, politechnikumokat, akadémiákat stb., az egyes nyelvek szerinti különböző megnevezések, valamint nemzeti hagyományok és gyakorlatok figyelembe vételével.

² Lásd a szolgálati munkadokumentum 2. szakaszát.

³ Lásd a szolgálati munkadokumentum 7.2. szakaszát.

⁴ Lásd COM(2010) 682 végleges.

⁵ Az uniós kutatók mobilitásával és karrierlehetőségeivel foglalkozó MORE tanulmány (EB, 2010).

rendelkezésre biztos modell: **Európának minél változatosabb felsőoktatási intézményekre van szüksége**, és mindegyik intézménynek saját célok és stratégiai prioritások mentén kell a kiválóságra törekednie. Az egyes intézmények speciális profiljával és teljesítményével kapcsolatos átláthatóbb információk megkönnyítenék a szakpolitikai döntéshozók helyzetét az eredményes felsőoktatási stratégiák kidolgozásával kapcsolatban, és ezáltal az intézmények könnyebben tudnának saját erősségeikre építeni.

A felsőoktatási reformok végrehajtásáért főként a tagállamok és maguk a felsőoktatási intézmények felelősek. A bolognai folyamat, az egyetemek modernizálására vonatkozó uniós menetrend⁶ és az Európai Kutatási Térség létrehozása mind azt mutatja, hogy a kihívások és a szakpolitikai válaszok túlnyúlnak az országhatárokon. Ahhoz, hogy az európai felsőoktatási rendszer a maximális mértékben hozzájáruljon az intelligens, fenntartható és inkluzív növekedéshez, a következő **főbb területeken van szükség reformokra**: a felsőoktatás különböző szintjein diplomát szerzők **számának** növelése; a felsőoktatás humántőke-fejlesztési **minőségének és jelentőségének** növelése; a kiválóságot támogató **eredményes irányítási és finanszírozási mechanizmusok** létrehozása; valamint az oktatás, a kutatás és az üzleti élet közötti tudásháromszög megerősítése. Ezenkívül a hallgatók, kutatók és a felsőoktatási dolgozók nemzetközi mobilitása, továbbá a **felsőoktatás növekvő nemzetközi jellege** is erőteljes hatást gyakorol a minőségre és az említett területekre.

E közlemény 2. szakasza azonosítja a **fő szakpolitikai kérdéseket** az európai növekedéshez és munkahelyteremtéshez maximálisan hozzájárulni kívánó **tagállamok és felsőoktatási intézmények számára**. Az **EU által végrehajtandó**, a közhatóságok és közintézmények modernizációs erőfeszítéseit támogató **konkrét intézkedéseket** a 3. szakasz mutatja be. A közleményt kísérő szolgálati munkadokumentum pedig a szakpolitikai kérdéseket és intézkedéseket alátámasztó elemzést mutatja be.

2. FŐBB KÉRDÉSEK A TAGÁLLAMOK ÉS A FELSŐOKTATÁSI INTÉZMÉNYEK SZÁMÁRA

2.1. A felsőoktatásban való részvételi arány növelése az Európa által igényelt diplomások és kutatók képzése érdekében

Az Európa 2020 stratégia oktatással kapcsolatos célkitűzése szerint **2020-ra a fiatalok 40%-ának kellene felsőfokú vagy azzal egyenértékű végzettséget szerezni**⁷. Az elmúlt évtized során a képzettség Európa nagy részén lényegesen nőtt, de még mindig nem tudja teljesíteni a tudásintenzív munkahelyek terén elvárt növekedést, amelyre azért van szükség, hogy Európa jobban ki tudja használni a globalizáció előnyeit és fenn tudja tartani az európai szociális modellt. A felsőoktatásban való részvétel növekedésének elő kell segítenie a rendszerszintű változást, melynek célja az oktatás minőségének javítása és új oktatási módok kidolgozása. Ezenkívül míg

⁶ COM(2006) 208 végleges.

⁷ A cél az, hogy 2020-ig a 30–34 éves korosztály felsőfokú vagy azzal egyenértékű végzettséget szerezzen az EU-ban.

a népesség öregedése tagállamonként eltérő mértéket mutat⁸, a felsőoktatás bázisát adó középfokú oktatást befejező diákok száma egyre csökken.

Ezért Európának a társadalom **nagyobb keresztmetszetét kell a felsőoktatásba vonzania**, beleértve a hátrányos és kiszolgáltatott helyzetű társadalmi csoportokat is, valamint erőforrásokat kell biztosítani a kihívás teljesítéséhez, továbbá számos tagállamban a felsőoktatásból lemorzsolódók arányának csökkentése is alapvető fontosságú lenne. A növekvő elvárásokat és teljesítményt nem lehet pusztán a felsőoktatás szintjén kezelni: a siker az **alsóbb oktatási szintek fejlesztésére és az iskolaelhagyók számának csökkentésére irányuló politikai intézkedéseken** is múlik, az Európa 2020 céljaival⁹ és a közelmúltban elfogadott, a korai iskolaelhagyásról szóló tanácsi javaslattal összhangban¹⁰.

Európának ezenkívül több kutatóra van szüksége ahhoz, hogy előkészítse a terepet a jövő ipari ágazatai előtt. A gazdaság kutatási intenzitásának növeléséhez és a kutatási beruházásokra vonatkozó, a GDP 3%-át kitevő célkitűzés¹¹ eléréséhez az Uniónak körülbelül egymillió új kutatói munkahelyre lesz szüksége, főként a magánszférában. A kutatási és fejlesztési ipari beruházásokhoz kapcsolódó feltételek javításán túlmenően ez több doktorandusz képzését és a meglévő munkaerő kutatói készségekkal való felruházását is szükségessé teszi. Ezenkívül jobb tájékoztatásra van szükség a munkalehetőségekkel kapcsolatban, hogy az egyetemen kívül is valódi karrierlehetőségek álljanak a pályakezdő kutatók rendelkezésére. A sztereotípiák leküzdése és a posztgraduális oktatás és kutatás legmagasabb, különösen bizonyos tudományterületeken és vezetői beosztásokban megnyíló álláshelyeinek betöltésével kapcsolatban a nők elé háruló akadályok megszüntetése új tehetségeket hozhat a felszínre.

Főbb szakpolitikai kérdések a tagállamok és felsőoktatási intézmények számára:

- **Egyértelmű továbbtanulási lehetőségek** kidolgozása a szakképzési és más oktatási formákból. Ennek hatékony módja lehet az európai képesítési keretrendszerhez kapcsolódó, a tanulmányi eredményen alapuló **nemzeti képesítési keretrendszerek** és a hivatalos oktatási és képzési rendszeren kívül szerzett tudás és tapasztalat elismerésére szolgáló egyértelmű eljárások bevezetése.
- Az alulreprzentált csoportokból származó és „nem tradicionális” diákok **megszólítása**, a felnőtteket is beleértve; a képzési lehetőségekkel és képesítésekkel kapcsolatos átláthatóbb információk nyújtása, valamint **személyre szabott tanulmányi útmutatás** az iskolaelhagyók számának csökkentése érdekében.
- Az erőforrások célzottabb felhasználása annak érdekében, hogy a **pénzügyi támogatás** valóban eljusson az alacsonyabb jövedelmű tanulókhoz.

⁸ Lásd a szolgálati munkadokumentum 3.4. szakaszát.

⁹ A középfokú végzettség nélküli, oktatásban és szakképzésben részt nem vevő 18–24 közötti fiatalok arányának csökkentése legfeljebb 10%-ra.

¹⁰ Lásd a korai iskolaelhagyás csökkentését célzó szakpolitikákról szóló tanácsi ajánlást (elfogadva 2011. június 7.-én)

¹¹ COM(2010) 546 végleges, 9. o.

- Megfelelő számú kutató képzésére és átképzésére szolgáló nemzeti stratégiák tervezése és végrehajtása az Unió K+F célkitűzéseivel összhangban.

2.2. A felsőoktatás minőségének és jelentőségének növelése

A felsőoktatás növeli az egyéni potenciált, és magas képzettséget igénylő munkakörök sikeres betöltéséhez szükséges tudással és átvihető kulcskompetenciákkal kell ellátnia a diplomásokat. A tantervek azonban gyakran lassan reagálnak a szélesebb értelemben vett gazdaság változó igényeire, nem állnak összhangban a modern karrierek által támasztott igényekkel, és a diplomások nehezen találnak a végzettségüknek megfelelő minőségi munkahelyet¹². **A foglalkoztatók és a munkaerő-piaci intézmények bevonása a képzési programok tervezésébe és megvalósításába**, a munkahelyi csereprogramok támogatása és gyakorlati tapasztalatszerzési lehetőségek beépítése a képzésbe hozzájárulhat ahhoz, hogy a tantervek jobban figyelembe vegyék a jelenlegi és jövőbeni munkaerő-piaci igényeket, valamint javuljon a foglalkoztathatóság és a vállalkozói szellem. A már végzett tanulók karrierjének jobb nyomon követése további információkat biztosíthat a képzési programok kialakításához és gyakorlati hasznuk, illetve jelentőségük növeléséhez.

Nagy szükség van rugalmas, innovatív oktatási megközelítésekre és módszerekre a képzés minőségének és jelentőségének javítása, a tanulók számának növelése, a különféle társadalmi csoportok részvételének bővítése és az iskolaelhagyók arányának csökkentése érdekében. A megvalósítás egyik, az EU digitális menetrendjével¹³ összhangban álló módja az **IKT-kben és más új technológiákban rejlő lehetőségek kiaknázása** az oktatás gazdagítása, a tanulási élmény javítása, a személyre szabott tanulás támogatása, a távoktatás és virtuális mobilitás fejlesztése, az adminisztráció csökkentése és új kutatási lehetőségek létrehozása céljából¹⁴.

A szellemi munkaerő iránti növekvő kereslet kielégítése érdekében a felsőoktatás által nyújtott **kutatóképzést** jobban össze kell hangolni a tudásintenzív munkaerőpiac és különösen a kkv-k igényeivel. A jó minőségű, ágazatspecifikus doktori képzés alapvető fontosságú a szakértői humán tőke iránti igények teljesítéséhez. A finanszírozásnak **az innovatív doktori képzésről szóló uniós alapelvek**¹⁵ végrehajtásához kapcsolása lehetővé teszi Európa számára, hogy jobban és gyorsabban több kutatót képezzen.

Az európai felsőoktatás reformja és modernizációja a tanárok és kutatók kompetenciáján és motivációján múlik. Ennek ellenére az oktatói és a kutatói létszám sok esetben nem tart lépést a hallgatók számának növekedésével, ami további nyomást gyakorol a már jelenleg is végletekig kihasznált kapacitásra. Jobb munkakörülményekre, átlátható és tisztességes felvételi

¹² Lásd a szolgálati munkadokumentum 4.1. szakaszát.

¹³ COM(2010) 245 végleges.

¹⁴ Lásd a szolgálati munkadokumentum 4.3. szakaszát.

¹⁵ Ezek az emberi erőforrással és mobilitással foglalkozó EKT-irányítóbizottság támogatásával előkészített alapelvek a következőket foglalják magukban: kutatási kiválóság és kreativitás; vonzó, a kritikus tömeget biztosítani tudó és a kutatók számára vonzó környezetre vonatkozó chartát és kódexet tiszteletben tartó intézményi környezet; interdiszciplináris kutatási lehetőségek; kapcsolat az ipari szférával és más vonatkozó ágazatokkal; nemzetközi hálózatépítés és mobilitás; átvihető készségek fejlesztése és minőségbiztosítás.

eljárásokra¹⁶, jobb kezdeti és folyamatos szakmai fejlődésre, valamint az oktatási és kutatási kiválóság jobb elismerésére és jutalmazására van szükség ahhoz, hogy Európa képes legyen kitermelni, idevonzani és megtartani az általa igényelt jól képzett egyetemi munkatársakat.

Főbb szakpolitikai kérdések a tagállamok és felsőoktatási intézmények számára:

- **A készségekre és növekedésre vonatkozó előrejelzések**, valamint a **végzettek foglalkoztatási adatainak** (beleértve foglalkoztatásuk nyomon követését is) felhasználása a kurzusok megtervezése, megtartása és értékelése során, továbbá a **minőségbiztosítási és finanszírozási mechanizmusok** átalakítása úgy, hogy azok jutalmazza a hallgatók munkaerő-piaci felkészítését.
- **Változatosabb képzési módok kialakulásának elősegítése** (pl. részidős oktatás, távoktatás, moduláris képzés, oktatási rendszerbe visszatérő felnőttek és a munkaerőpiacon résztvevőinek nyújtott folyamatos képzés) a finanszírozási mechanizmusok szükség szerinti módosításával.
- Az IKT-kben rejlő potenciál jobb kiaknázása a hatékonyabb és személyre szabottabb tanulási élmény, oktatási- és kutatási módszerek (pl. e-tanulás és vegyes oktatási formák), valamint a virtuális platformok használatának elterjesztése érdekében.
- A munkaerő-piaci intézmények (köztük az állami foglalkoztatási szolgálatok) és szabályok hozzáigazítása a munkahelyekhez és a készségekhez, továbbá **aktív munkaerő-piaci politikák** kidolgozása a diplomások foglalkoztatásának elősegítése és a karrier-tanácsadás fejlesztése érdekében.
- **Ösztönzők** bevezetése a felsőoktatási intézmények számára az oktatók folyamatos **szakmai fejlesztésébe**, valamint az újonnan kialakuló szakterületek fejlesztésével foglalkozó személyzet felvételébe történő beruházás és az oktatási **kiválóság jutalmazása** céljából.
- A doktori programok finanszírozásának az **innovatív doktori képzésről szóló alapelvekhez** kapcsolása.

2.3. A minőség javítása a mobilitás és a határokon átnyúló együttműködés által

A tanulási mobilitás elősegíti a szakmai, szociális és interkulturális készségek növelését és a foglalkoztathatóságot. Az Európai Felsőoktatási Térség (EHEA) miniszterei megállapodtak abban, hogy **2020-ig kétszeresére, 20%-ra növelik a külföldi tanulmányokat vagy képzési időszakot végző hallgatók számát**¹⁷. Az EHEA nagyszabású változásokat hozott: a alapképzés-mesterfokozat-doktori fokozat struktúra kialakítása és a minőségbiztosítási fejlesztések elősegítették az egyéni mobilitást, valamint megerősítették az intézményeket és rendszereket. Ezzel párhuzamosan az **Európai Kutatási Térség (ERA)** is növeli a nemzeti rendszerek

¹⁶ A kutatók európai chartájával és felvételi eljárásukra vonatkozó magatartási kódexszel összhangban.

¹⁷ Lásd SEC (2011)670 végleges.

komplementaritását a kutatási beruházások költséghatékonyságának javítása érdekében, valamint átalakítja Európa képességeit az intézmények közötti csereprogramok és együttműködések intenzívebbé tételére.

Mindezek ellenére a külföldön szerzett felsőoktatási végzettség elismertetése még mindig túl nehéz; az ösztöndíjak és diákhitelk hordozhatósága korlátozott; a „vertikális” mobilitás¹⁸ továbbra is alacsony; és a kutatók Unión belüli mozgása akadályokba ütközik. A hallgatói mobilitásról szóló tanácsi ajánlás¹⁹ végrehajtása és az európai minőségbiztosítási eszközök, mint az európai minőségbiztosítási nyilvántartás használata elősegítené a kölcsönös bizalmat, a tanulmányok elismerését és a mobilitást.

A legjobb hallgatók, oktatók és kutatók idevonzása az EU-n kívülről és a határokon átnyúló együttműködés új formáinak kidolgozása a minőség javításának fontos eszközei. Ezek jelentős jövedelemforrást is jelenthetnek az intézmények számára. Annak ellenére, hogy egyes tagállamok már most is vonzó tanulmányi célpontok²⁰, ahhoz, hogy versenyezni tudjunk USA-val, az EU *egészének* kell vonzóvá válnia a legjobb hallgatók és kutatók számára²¹. Európa vonzóbbá tételéhez számos problémát sürgősen meg kell oldani: növekvő költségek és egyenetlen minőség; nehézségek a tanulmányok elismerése során; nem átlátható felvételi eljárások és rossz kutatói munkakörülmények; problémák a tanulmányi és munkavállalási vízumok megszerzése során, az EU-n belül is.

Főbb szakpolitikai kérdések a tagállamok és felsőoktatási intézmények számára:

- Az intézmények ösztönzése arra, hogy a **hallgatói mobilitást szisztematikusan a tantervbe építsék**, valamint megszüntessék az akadályokat az alapképzés és mesterképzés közti intézményváltás, a határokon átnyúló együttműködés és cserék előtt.
- A **külföldön szerzett kreditek hatékony elismerése** az eredményes minőségbiztosítás, az EKR (európai kreditszámitási rendszer) és az oklevélmelléklet egységes és következetes használata, valamint a képesítéseknek az európai képesítési keretrendszerhez kapcsolása által.
- A hozzáférési feltételek, munkafeltételek és előrehaladási lehetőségek javítása a külföldi hallgatók, kutatók és oktatók számára, beleértve a **hallgatókra és kutatókra vonatkozó irányelvek**²² és az **uniós vízumkódex** teljes körű végrehajtását a schengeni vízumok rövid távú tartózkodást vállaló hallgatók és kutatók számára történő kiadásának megkönnyítése érdekében²³.

¹⁸ Az alapképzés, mesterfokozat és doktori fokozat különböző országokban történő elvégzése.

¹⁹ A fiatalok tanulási mobilitásának előmozdításáról szóló, 2011. június 28-i tanácsi ajánlás.

²⁰ Lásd a szolgálati munkadokumentum 7.1. szakaszát.

²¹ ibid

²² A 2004/114/EK és a 2005/71/EK tanácsi irányelv.

²³ Egy fél éves időszakon belül legfeljebb három hónapos tartózkodás.

2.4. A tudásháromszög működőképessé tétele: a felsőoktatás, a kutatás és az üzleti szféra összekapcsolása a kiválóság és a regionális fejlesztés érdekében

A felsőoktatás munkahelyteremtéshez és növekedéshez, valamint nemzetközi vonzerőhöz való hozzájárulása **az oktatás, a kutatás és az üzleti szféra** – a „tudásháromszög” három oldala – **közötti szoros és hatékony kapcsolaton** keresztül javítható. A közelmúltban a nyitott innováció felé történt elmozdulás növelte az oktatási intézmények, kutatási szervezetek és az üzleti szféra közötti tudásátadást és új együttműködéseket hozott létre. A felsőoktatási intézményeknek a kutatási eredmények integrációjával, az innovatív gyakorlatoknak a képzési kínálatba történő felvételével, valamint a piacképes termékekben és szolgáltatásokban rejlő lehetőségek kiaknázására irányuló képessége továbbra is gyenge²⁴.

A kutatás, üzleti élet és oktatás határainak átlépéséhez mélyreható tudományos ismeretek, vállalkozói készségek, kreatív és innovatív hozzáállás és az érdekeltek közötti intenzív kapcsolattartás szükséges a felhalmozódott tudás legeredményesebb terjesztése és kiaknázása érdekében. Az intézmények, kutatóegyetemek, üzleti és csúcstechnológiai központok közötti **partnerséget elősegítő közpolitika** megszilárdíthatja az oktatás helyét a tudásháromszögben, fejlesztheti az alap- és az alkalmazott kutatás közötti folytonosságot és hatékonyabban viheti piacra a tudást. A szellemi tulajdonnal történő jobb gazdálkodás is elősegíti ezt a folyamatot²⁵.

Tudás-, szakértelem- és oktatási központként a felsőoktatási intézmények elősegítik földrajzi környezetük gazdasági fejlődését, mivel innovatív környezetet teremtenek tehetséges emberek számára, a regionális erősségeket globális léptékben aknázzák ki, valamint elősegítik a tudás, személyzet és szakértelem nyitott cseréjét is. Amennyiben a helyi és regionális hatóságok intelligens specializációs stratégiát hajtanak végre annak érdekében, hogy az erőforrásokat a kulcsfontosságú prioritásokra koncentrálják a maximális hatás érdekében, ezek az intézmények a helyi gazdaságot és társadalmat szolgáló tudáshálózati- vagy klaszterközpontként is működhetnek.

Főbb szakpolitikai kérdések a tagállamok és felsőoktatási intézmények számára:

- **A vállalkozói, a kreatív és az innovációs készségek** fejlesztésének ösztönzése minden tudományterületen és mindhárom képzési szinten, valamint a **felsőoktatási innováció** előmozdítása interaktívabb oktatási környezetek és megerősített tudástranszfer-infrastruktúra révén.
- A felsőoktatási intézmények tudásátadási infrastruktúrájának megerősítése, valamint cégalapítási és -kiszervezési képességük fejlesztése.
- Az **üzleti élet szereplőivel folytatott partnerség és együttműködés elősegítése a felsőoktatási intézmények egyik fő tevékenységeként**, a megfelelő jutalmazási struktúrák, valamint a multidiszciplináris és szervezetközi együttműködés ösztönzői

²⁴ A tudásháromszögről szóló, 2009. október 20-i tanácsi következtetések.

²⁵ Lásd a szellemi tulajdonjogok kezeléséről szóló, 2008. április 10-i C(2008) 1329 végleges ajánlást.

által, továbbá az intézmények és más állami- és magánszervezetek közötti partnerségek előtt álló szabályozási és igazgatási akadályok csökkentése.

- A felsőoktatási intézmények szisztematikus részvételének előmozdítása az integrált helyi és regionális fejlesztési tervek kidolgozásában, valamint a **regionális támogatás célzott irányítása** a felsőoktatás és az üzleti élet közötti együttműködés felé, különösen a regionális kiválósági és specializációs központok létrehozása érdekében.

2.5. Az irányítás és a finanszírozás javítása

A felsőoktatási rendszereknek megfelelő finanszírozásra van szükségük, és az Európa 2020 stratégia is kihangsúlyozza a növekedést serkentő oktatási és kutatási ágazat védelmét a közkiadások fontossági sorrendjének megállapításakor. Ennek ellenére a ráfordítások tagállamonként jelentősen eltérnek²⁶, és **az európai felsőoktatási beruházások túl alacsonyok**: az USA 2,7%-os és Japán 1,5%-os értékével szemben átlagosan mindössze a GDP 1,3%-át teszik ki. A pénzügyi konszolidációra irányuló nyomás számos tagállamot a felsőoktatási és kutatási közberuházások költséghatékonyságának átértékelésére készítetett: míg néhány tagállam csökkentette ráfordításait, mások felismerve a növekedési potenciált, növelték az erre fordított kiadásokat.

A fenntartható felsőoktatás alapja továbbra is az állami beruházás kell, hogy maradjon. A jó minőségű felsőoktatási rendszer fenntartásához és bővítéséhez szükséges finanszírozás nagy valószínűséggel további állami- és magánforrások bevonását igényli. A tagállamok egyre inkább a befektetett erőforrások értékének maximalizálására törekszenek, beleértve az intézményekkel kötött célzott teljesítménymegállapodásokat, a versenyképes finanszírozási megoldásokat és a finanszírozás közvetlenül egyénekhez irányítását. A **finanszírozási források diverzifikálására** is törekszenek, mégpedig úgy, hogy állami beruházásokkal mozgósítsák a más forrásokból származó finanszírozást és nagy részben a magántőkére támaszkodjanak, valamint egyre szélesebb körben bevezetik a tandíjat, különösen a mesterképzésben és a magasabb szinteken. Fontos lenne az említett új fejlemények hatásait és eredményességét figyelemmel kísérni és értékelni, többek között a szegényebb környezetből származó diákok, valamint a méltányosság és a mobilitás tekintetében.

A felsőoktatás előtt álló kihívások **rugalmasabb irányítási és finanszírozási rendszereket** tesznek szükségessé, amelyek az oktatási intézmények számára nyújtott nagyobb fokú autonómiát az összes érdekelt fél felé történő elszámoltathatósággal egyensúlyozzák ki. Az önálló intézmények könnyebben specializálódhatnak, fokozva az oktatási és kutatási teljesítményt²⁷, valamint elősegítve a felsőoktatási rendszeren belüli diverzifikációt. A jogi, pénzügyi és adminisztratív megszorítások azonban továbbra is korlátozzák az intézmények szabadságát a stratégiák és struktúrák meghatározása, valamint a versenytársaktól való elkülönülés terén. A felsőoktatási intézmények hatékonysága és az állami beruházások eredményessége a magánbevételek beszedésére, a tőkebefektetésre, az infrastruktúra tulajdonba vételére, a személyzet felvételének szabadságára és az akkreditációra vonatkozó **korlátozások**

²⁶ Lásd a szolgálati munkadokumentum 6.1. szakaszát.

²⁷ Lásd a szolgálati munkadokumentum 6.2. szakaszát.

csökkentésével lenne javítható. A **professzionális menedzsmentbe** történő beruházás stratégiai jövőképet és vezetést biztosítana, és egyúttal lehetővé tenné az oktatók és kutatók számára azt a felsőoktatási szabadságot, amely ahhoz szükséges, hogy teljes mértékben a fő feladataikra tudjanak koncentrálni.

Főbb szakpolitikai kérdések a tagállamok és felsőoktatási intézmények számára:

- A felsőoktatás és kutatás valódi költségeinek pontosabb felmérése és a ráfordítások célzottabbá tétele, beleértve a teljesítményhez kötött finanszírozási mechanizmusokat, amellyel bevezetnék a versenyt.
- A finanszírozási mechanizmusoknak a különböző profilú intézmények igényeihez való igazítása annak érdekében, hogy az intézmények az erősségeikre tudjanak összpontosítani, valamint ösztönzők kidolgozása a **sokszínű stratégiai alternatívák támogatásához** és **kiválósági központok** létrehozásához.
- Az **alternatív finanszírozási források** hozzáférhetőségének megkönnyítése, beleértve a magánberuházásokat és más közberuházásokat mozgósító állami finanszírozási eszközök (például társfinanszírozás) alkalmazását.
- Stratégiai és professzionális felsőoktatási vezetők fejlődésének támogatása és annak biztosítása, hogy a felsőoktatási intézmények rendelkezzenek a **stratégiai irányvonal megválasztásához**, a bevételi források kezeléséhez, a legjobb oktatók és kutatók odavonzása érdekében a teljesítmény jutalmazásához, a felvételi politika kialakításához és új tantervek bevezetéséhez **szükséges autonómiával**.
- Intézmények támogatása a **humánerőforrás-gazdálkodás** modernizálása és a „humánerőforrás-gazdálkodási kiválóság a kutatásban” embléma megszerzésében, valamint a nőkkal és a tudománnyal foglalkozó Helsinki Csoport ajánlásainak végrehajtásában²⁸.

3. AZ EU HOZZÁJÁRULÁSA: AZ ÁTLÁTHATÓSÁGOT, A DIVERZIFIKÁCIÓT, A MOBILITÁST ÉS AZ EGYÜTTMŰKÖDÉST ELŐSEGÍTŐ ÖSZTÖNZŐK

A 2. szakaszban leírt főbb szakpolitikai kérdésekkel elsősorban a nemzeti hatóságoknak és intézményeknek kell foglalkozniuk. Az EU azonban a különböző uniós szakpolitikák és költségvetési eszközök segítségével jelentősen támogathatja a felsőoktatási rendszerek reformját.

A **szakpolitikai kérdéseket** illetően az **Európa 2020 stratégia irányítási és jelentéstételi mechanizmusai** biztosítják a tagállamok reform-erőfeszítéseinek támogatására és a fejlemények figyelemmel kísérésére szolgáló fő eszközt, beleértve az integrált iránymutatásokhoz kapcsolódó országspecifikus ajánlásokat is.

²⁸

Lásd a szolgálati munkadokumentum 6.3. szakaszát.

Ugyanakkor az Uniónak jobban ki kell használnia a felsőoktatás terén már rendelkezésre álló szakpolitikai eszközöket, különösen az „ET2020” európai oktatási és szakképzési együttműködési keretet. A Bizottság az átláthatóságot és kiválóságot **tényekre támaszkodó politikai elemzéssel** támogathatja. Támogathatja a **hallgatók, oktatók és kutatók mobilitását is**. Ez a támogatás kiterjedhet továbbá az európai intézmények közötti **stratégiai együttműködésre**, és a tehetségért folytatott erősödő globális versenyben közös keretet adhat **az európai felsőoktatás és a világ más részei közötti kapcsolattartás támogatásához**.

A finanszírozást illetően a 2014–2020-as időszakra vonatkozó többéves pénzügyi keret lehetőséget nyújt annak biztosítására, hogy az uniós eszközök és politikák – különösen az oktatási, kutatási, foglalkoztatási, vállalkozási, migrációs és kohéziós politikák – hatékonyan működjenek együtt a felsőoktatás modernizációja érdekében. A Bizottság az uniós ráfordításoknak az Európa 2020 stratégia prioritásaira, valamint a növekedés és munkahelyteremtés mozgatórugóira történő koncentrációja érdekében az oktatási és kutatási programok költségvetésének jelentős emelését javasolta.

3.1. A reform támogatása a szakpolitikai tények feltárásával, elemzésekkel és átláthatósággal

A Bizottság a szakpolitikai döntéshozatal során a rendelkezésre álló tények javítására fog összpontosítani a főbb területeken. A felsőoktatási intézmények teljesítményével kapcsolatban rendelkezésre álló információk főként a kutatásintenzív egyetemekre összpontosítanak, és ezáltal az európai felsőoktatási intézményeknek csak kis hányadára terjednek ki²⁹. **Alapvető fontosságú lenne szélesebb körű, a teljesítmény minden szempontjára kiterjedő elemzést és információgyűjtést végezni**, ezzel támogatva a hallgatókat a továbbtanulási lehetőségek közötti tudatos választásban, lehetővé téve az intézmények számára erősségeik azonosítását és fejlesztését, a politikai döntéshozók számára pedig megkönnyítve a stratégiai lépések meghatározását a felsőoktatási reform terén. A rendelkezésre álló bizonyítékok azt mutatják, hogy **a több dimenzió mentén történő rangsorolás megvalósítható, és azt az oktatási szféra érdekeltjei széles körben támogatják**³⁰.

Ezen túlmenően a **munkaerőpiac által jelenleg és a jövőben igényelt készségekkel kapcsolatos naprakészebb tudás** alapján azonosíthatóak lennének azok a területek, ahol nőni fog a foglalkoztatás, és így jobban össze lehetne egyeztetni az oktatást a munkaerő-piaci igényekkel. Amint az új készségek és munkahelyek elnevezésű kiemelt kezdeményezésben is szerepel, a Bizottság uniós „készségkörképet” készít a munkaerőpiac által jelenleg és a jövőben igényelt készségekről. A diplomások gyakorlati tapasztalatszerzési lehetőségeinek javítása, többek között jó minőségű gyakornoki helyek kialakításával tovább segítheti munkaerő-piaci integrációjukat.

²⁹ Az intézményeknek az EU kutatási céljainak teljesítésével kapcsolatos kiválósága további elemzés tárgyát fogja képezni.

³⁰ Lásd a szolgálati munkadokumentum 1.1. szakaszát. Az „U-Multirank” eszköz lehetővé tenné a felhasználók számára, hogy az intézményeket az oktatás minősége (pl. foglalkoztatási eredmények), a tudásátadás, a regionális fejlesztéshez való hozzájárulás és a nemzetközi kapcsolatok alapján értékeljék.

Az Európai Bizottság:

- **Elindítja az U-Multirank elnevezésű új, a felsőoktatási intézményekre vonatkozó teljesítményalapú rangsorolási és információs eszközt**, amelynek célja a felsőoktatási ágazat átláthatóságának jelentős javítása. Az első eredmények 2013-ban várhatók. A jelenlegi, kutatásra összpontosító rangsorok és teljesítménymutatók meghaladásával és azáltal, hogy a felhasználók számára lehetővé válik egyedi, több dimenziós rangsorok létrehozása, ez a független üzemeltetésű eszköz a felsőoktatás minden érdekeltje számára elő fogja segíteni a tájékozott döntéshozatalt.
- Az Eurostattal folytatott együttműködés alapján **javítja az európai felsőoktatáson belüli tanulmányi mobilitást és foglalkoztatási eredményeket**, valamint egy **európai felsőoktatási nyilvántartás** kialakítására törekszik.
- Konkrét iránymutatást és javaslatokat ad az alapvető és transzverzális készségek fejlesztésére, valamint a rendelkezésre álló és a munkaerőpiac által igényelt készségek közötti eltérés megszüntetésére vonatkozóan.
- A tagállamokkal és érdekelttel együttműködve elvégzi a **különböző finanszírozási megközelítések által** a felsőoktatási rendszerek diverzifikációjára, hatékonyságára és a bennük érvényesülő méltányosságra, valamint a hallgatói mobilitásra **gyakorolt hatások** elemzését.

3.2. A mobilitás előmozdítása

Az **európai felsőoktatási térség** elindításával a bolognai folyamat elő fogja segíteni a mobilitást és együttműködést. A mobilitás azonban kihívásokat jelenthet a nagyszámú hallgatót fogadó oktatási rendszerek számára, illetve „agyelszívással” fenyeget azokban az országokban, ahol sok tehetséges diák tanul, majd ezt követően külföldre távozik. Ugyanakkor aggodalmak merülnek fel a határokon átnyúló oktatás minőségével kapcsolatban is, beleértve az úgynevezett „franchise”-rendszerű képzésekben.

Az EU mobilitási programjai, mint például az Erasmus és Erasmus Mundus jelentős pozitív hatásokat gyakorolt az egyénekre és intézményekre egyaránt. **2013-ig hárommillió hallgató fog részt venni a jelenlegi Erasmus programban**, valamint a felsőoktatásban dolgozó tanárok és adminisztratív munkatársak számára is egyre több mobilitási lehetőség érhető el. Ezzel párhuzamosan a Bizottság „**mobilitási eredménytáblát**” dolgoz ki az EU-n belüli hallgatói mobilitás előtt álló akadályok megszüntetése terén elért haladás³¹ értékelése céljából. Az egységes piaci intézkedéscsomag³² a belső piacnak a növekedéssel, munkahelyteremtéssel és a polgárok bizalmával kapcsolatos potenciáljának jobb kiaknázására irányuló célzott cselekvési terv, amely magában foglalja a szakmai képesítések elismeréséről szóló irányelv felülvizsgálatát a szabályozott szakmák terén fennálló mobilitási akadályok csökkentése érdekében. Az

³¹ A fiatalok tanulási mobilitásának előmozdításáról szóló, 2011. június 28-i tanácsi ajánlásban elfogadottakkal összhangban.

³² Lásd: COM(2010)206, 2011.4.13.

EURAXESS állásportálon bevezetendő, az átláthatóságot segítő új eszköz, a **kutatói karrierre vonatkozó európai keretrendszer** is elő fogja segíteni a kutatók mobilitását.

A mesterszintű diplomák lehetővé teszik a hallgatók számára a tudásintenzív és kutatási munkakörök számára különösen értékes, magas szintű készségek elsajátítását. A mesterszintű képzésben folytatott együttműködés és mobilitás alapvető fontosságú lehet a kiválósági központok egész Európában történő megerősítésére, olyan szakterületté téve ezt az ágazatot, ahol az EU egyértelmű hozzáadottérték-teremtési potenciállal rendelkezik. A jelenlegi uniós finanszírozási mechanizmusok nem támogatják a teljes körű mobilitást a mesterszintű képzéseknél, amelyek általában legalább 12 hónapos pénzügyi támogatást igényelnek³³. Ezen túlmenően a nemzeti diákhitelek hordozhatóságára vonatkozó korlátozások is akadályozzák azok felhasználását teljes körű külföldi diplomaszerezésre vonatkozóan, míg a piaci hitelek általában elérhetetlenek az alacsonyabb jövedelmű hallgatók számára. Az Európai Bizottság további pénzügyi támogatást tart szükségesnek a hallgatók e csoportja számára.

Az Európai Bizottság:

- Javítja a tanulmányok külföldi elismerését az **európai kreditátviteli és -gyűjtési rendszer** (ECTS) megerősítése, az uniós programok megvalósításának ösztönzése és a bolognai folyamat teljes körű végrehajtása által.
- Javaslatot tesz egy 2014-től életbe lépő **Erasmus mesterképzési mobilitási rendszerre** (egy európai szintű **diákhitelgarancia-keret** megvalósítása útján) a mobilitás, kiválóság előmozdítása, valamint annak érdekében, hogy a hallgatók számára elérhető hitel álljon rendelkezésre, ha mesterképzésüket egy másik tagállamban végzik.
- Az **európai felsőoktatási térség (EHEA)** keretében hozzájárul az EU és a kormányközi folyamatok közötti szinergia megerősítéséhez.
- Támogatja a **hallgatók mobilitásában rejlő potenciál elemzését**, akár a bolognai folyamaton belül is, figyelembe véve az Európai Bíróság ítéleteit³⁴ és a minőségbiztosítási szabványokat a franchise képzések minőségének javításához.
- Előmozdítja a **kutatói karrierre vonatkozó európai keretrendszert**, amelynek egyrészt célja, hogy elősegítse a határokon átnyúló kutatói mobilitást, segítsen a kutatóknak munkát találni, a foglalkoztatóknak pedig a megfelelő jelölteket megkeresni, másrészt a kutatói pozíciókat a négy kompetenciaszint³⁵ alapján besorolja.

³³ Az Erasmus a kreditszintű mobilitást támogatja a teljes körű mobilitás helyett, míg az Erasmus Mundus kizárólag a meghatározott Erasmus Mundus mesterszintű programok esetén támogatja a hallgatói mobilitást.

³⁴ C-73/08. sz. ügy, Nicolas Bressol, Céline Chaverot és társai kontra Gouvernement de la Communauté française.

³⁵ Egységes profilok (pályakezdő/elismert/tapasztalt/vezető kutató) minden ágazat és részt vevő ország számára, az Innovációs Unió (2010) kezdeményezésével összhangban. Az emberi erőforrással és mobilitással foglalkozó [EKT-] irányítóbizottság által 2011 májusában elfogadott jelentés.

3.3. A felsőoktatás szerepe az innovációban, a munkahelyteremtésben és a foglalkoztathatóságban

Európa jövőbeni innovációs képessége azon múlik, hogy a felsőoktatási intézmények teljes mértékben el tudják-e látni a tudásháromszögben betöltött szerepüket az üzleti szféra és a nem egyetemi kutatási intézmények mellett.

Az **Európai Innovációs és Technológiai Intézet (EIT)** jó példa a felsőoktatásnak a tudásháromszögbe történő integrációjára. Az EIT és a hozzá tartozó tudományos és innovációs társulások magas szintű felsőoktatási programokon keresztül mozdítják elő a multidiszciplináris, innovatív kutatáson alapuló tudásintenzív vállalkozó szellemet. Az EIT egyre inkább a levont tanulságok hasznosítására és terjesztésére koncentrál, példákkal mutatva be az integrált partnerségeket és az új irányítási és finanszírozási modelleket a felsőoktatási intézmények és az üzleti élet együttműködéséből származó innovációs potenciál növelése érdekében. A Bizottság a stratégiai innovációs menetrendről szóló, év végéig benyújtandó javaslatában további lépéseket tervez a tudásháromszög fejlesztése érdekében.

A felsőoktatás és a szélesebb értelemben vett gazdaság közötti uniós szintű kapcsolatok terén további támogatásra van szükség a tudásáramlás serkentése érdekében. A közelmúltban végrehajtott, a strukturált partnerségek – „**tudásszövetségek**” – kifejlesztését célzó, az üzleti élet szereplőit a felsőoktatási intézményekkel új kurzusok kidolgozása és megtartása érdekében összehozó európai kísérleti projektek biztató eredményekkel jártak, és azokat tovább kellene fejleszteni.

A **Marie Curie-cselekvések** a tudásátadás ösztönzésének hatékony eszközei, míg a 2012-ben benyújtandó, **az Európai Kutatási Térségre vonatkozó új keretrendszer** támogatni fogja a kutatói mobilitás előtt álló akadályok megszüntetésére irányuló intézkedéseket és a határokon átnyúló együttműködést³⁶. A Bizottság **európai ipari doktorátus** és **doktori iskolák** kialakításán dolgozik a holnap kutatóinak képzéséhez szükséges innováció fejlesztése érdekében.

Az Erasmus program keretében 2007-től fogadnak a vállalatok diákokat is, és ennek sikere is azt bizonyítja, hogy nagy igény van a felsőoktatási képzés keretében megszerezhető gyakorlati munkatapasztalatra. A szakmai gyakorlat fontos szerepet játszik a diplomások készségeinek a munkaerő-piaci igényekkel való összeegyeztetésében, valamint a hallgatók személyes fejlődésében. A gyakornoki lehetőségek azonban nem minden esetben nyújtanak megfelelő feltételeket a hallgatók számára készségeik fejlesztéséhez és az így szerzett tapasztalat megfelelő elismertetéséhez. Többet kell tenni **a szakmai gyakorlatok minőségének és jelentőségének javítása érdekében.**

Az Európai Bizottság:

- 2011 végéig **stratégiai innovációs menetrendet** fogad el, amelyben meghatározza az EIT jövőjét, prioritásait és új tudományos és innovációs társulások indítására tesz javaslatot.

³⁶

A kutatók európai chartájával és a felvételi eljárásukra vonatkozó viselkedési kódexszel összhangban.

- A gyakorlatban alkalmazza a közelmúltban indított, az egyetemek és az üzleti élet szereplői közötti kapcsolat **tudásszövetségek** általi megerősítésére szolgáló kísérleti projekt eredményeit.
- Megerősíti az **európai ipari PhD-rendszert** a Marie Curie-cselekvéseken belül az alkalmazott kutatás támogatása érdekében.
- **A szakmai gyakorlatokra vonatkozó minőségügyi keretre tesz javaslatot**, ezzel is segítve a hallgatókat és végzeteket a munkahelyen szükséges gyakorlati tudás megszerzésében, valamint előmozdítva a több és jobb gyakornoki hely létrehozását. Ezenkívül egységes és centralizált platformot hoz létre az európai gyakornoki lehetőségek nyilvántartására.

3.4. Az európai felsőoktatás nemzetközivé tételének támogatása

A felsőoktatás terén az Unióban folytatott jövőbeni együttműködésnek egy szélesebb körű, a világ több partnerországára kiterjedő stratégia részévé kell válnia az EU értékeinek és szakértelmének népszerűsítése érdekében, valamint avégett, hogy a fejlődő országok felsőoktatásának támogatása az EU fejlesztési politikájának, továbbá az oktatási ágazat fejlesztése átfogó megközelítésének szerves részévé váljon. A Bizottság a nemzetközi tudományos és technológiai együttműködés stratégiai fórumán keresztül fogja előmozdítani az uniós és nemzeti kutatási intézkedések közötti összhangot.

A felsőoktatási rendszerek nemzetközi jellegének és nyitottságának megerősítése számos szakpolitikai terület és érdekelt fél közös megközelítését igényli annak érdekében, hogy a világ minden részéről idevonzzuk a legjobb hallgatókat, oktatókat és kutatókat, erősítsük az EU nemzetközi kapcsolatait és jelenlétét, valamint előmozdítsuk a nemzetközi kiválósági hálózatokat. A Bizottság megvizsgálja a lehetőségét annak, hogy a felsőoktatás nemzetközi jellegének erősítésére vonatkozó **speciális stratégiát dolgozzon ki**³⁷:

Az Európai Bizottság:

- Népszerűsíti az EU-t mint a világ legjobb tehetségeit vonzó tanulási és kutatási célpontot a nemzetközi kapcsolatok fejlesztésére irányuló stratégiák európai felsőoktatási intézmények általi kidolgozásával és fejlesztésével.
- Felsőoktatási kapcsolatokat épít ki az Unión kívüli partnerekkel a nemzeti oktatási rendszerek és a szakpolitikai párbeszéd megerősítése, valamint a mobilitás és a felsőoktatási tanulmányok elismerésének javítása érdekében többek között a bővítési stratégia, az európai szomszédságpolitika, a migrációval kapcsolatos globális megközelítés és a bolognai szakpolitikai fórum keretében.
- Kiaknázza a meglévő **mobilitási partnerségeket** a hallgatói és kutatói csereprogramok fellendítése és megkönnyítése érdekében.

³⁷

A felsőoktatás nemzetközivé tételéről szóló, 2010. május 11-i tanácsi következtetésekkel összhangban.

- Mérlegeli a **hallgatókra és kutatókra vonatkozó irányelvek** módosítását³⁸ annak érdekében, hogy vonzóbb legyen az Unió az EU-n kívüli országok tehetségei számára, és megvizsgálja, hogy meg kell-e erősíteni az ehhez kapcsolódó folyamatokat és jogokat. .
- Fokozottan nyomon követi az Unión kívüli doktoranduszok százalékos arányát a **kutatási és innovációs teljesítményt mérő eredménytáblával** összhangban, az EU-n belüli kutatói és doktori képzések vonzerejének a világ többi részével történő összehasonlítása érdekében.

3.5. Az uniós finanszírozás hosszú távú hatásának és kiegészítő jellegének megerősítése

Az EU felsőoktatási beruházásait a 2014–2020-as időszakra vonatkozó többéves pénzügyi keret három fő finanszírozási mechanizmusán keresztül javasolt végrehajtani:

1. Európai oktatás: az oktatás, szakképzés és ifjúságpolitika egységes programja

Az Európa 2020 céljaihoz történő hozzájárulásként a Bizottság egyszerűsített belépési pontokkal és irányítással rendelkező egységes **programra fog javaslatot tenni az oktatás, szakképzés és ifjúságpolitika terén**. A program olyan prioritásokra fogja összpontosítani a ráfordításokat, mint pl. minőség és innováció az oktatásban, szorosabb kapcsolat a munka világával, valamint a mobilitás révén szerzett készségek jobb elismerése. A program a bolognai 20%-os mobilitási cél eléréséhez is hozzá fog járulni azzal, hogy a következőkre összpontosítja az erőforrásokat: minőségen és kiválóságon alapuló mobilitási lehetőségek (beleértve az Erasmus mesterképzési diploma mobilitást); intenzív együttműködési és kapacitásépítési partnerségek a tagállamok között és globális partnerekkel; konkrét kezdeményezések az oktatási kiválóság elismerésére és jutalmazására, valamint a hallgatók vállalkozói szellemének és az innovatív egyetemi-üzleti együttműködések elősegítése.

2. Horizont 2020: kutatási és innovációs keretprogram

Az új Horizont 2020 program minden vonatkozó, jelenleg a hetedik kutatási keretprogram, a versenyképességi és innovációs program, valamint más uniós innovációs kezdeményezések, például az EIT által nyújtott uniós kutatási és innovációs finanszírozásra ki fog terjedni. A Horizont 2020 célja, hogy vonzóbbá és könnyebben hozzáférhetővé tegye az uniós finanszírozást. Magasabb fokú szakpolitikai koordinációt fog biztosítani és maximalizálja a kezdeményezések közötti szinergiát, lehetővé téve a teljes innovációs ciklust lefedő hatékonyabb, áramvonalasabb finanszírozási eszközök alkalmazását.

³⁸ A rövid távú tartózkodásra jogosító egységes vízumok kiadásának a Közösségbe tudományos kutatás céljával harmadik országokból érkező kutatók esetében történő megkönnyítéséről szóló 2005/761/EK ajánlás.

3. Kohéziós politikai eszközök

A 2007–2013 közötti finanszírozási időszakban közel 72,5 milliárd EUR uniós kohéziós finanszírozást fordítanak a képzésre és oktatásra, valamint 60 milliárd eurót a kutatásra és innovációra. Az EU **kohéziós politikájának** stratégiai felhasználása jelentősen növelheti a felsőoktatás társadalmi, gazdasági és területi hozzájárulását. Az **Európai Regionális Fejlesztési Alap** modernizációs folyamatokat finanszírozhat, felsőoktatási intézmények építésébe vagy felújításába fektethet be, berendezéseket szállítva és előmozdítva a digitalizálást, valamint inkubátorokat, kutatási-fejlesztési eredmények felhasználásával létrejövő spin-off cégeket és más egyetemi-üzleti partnerségeket támogathat. Az **Európai Szociális Alap** (ESZA) különösen az alulreprzentált társadalmi rétegekből származó hallgatók részvételi és végzettségi arányát növelheti, javíthatja az oktatás tartalmát, valamint a programok és a munkaerő-piaci igények közötti összhangot. A 2014–2020-as időszakra vonatkozó többéves pénzügyi keretről szóló javaslat minimum 84 milliárd eurót különít el az ESZA javára, amelyből a korábbi tapasztalatok alapján várhatóan több mint 40 milliárd eurót lehet majd oktatásra és képzésre fordítani.

3.6. Az intelligens, fenntartható és inkluzív európai felsőoktatás felé vezető következő lépések

A közlemény elkészítése során a Bizottság széles körben konzultált a felsőoktatási intézmények vezetőivel, oktatókkal, kutatókkal és hallgatókkal, vállalatokkal és társadalmi partnerekkel, valamint kormányzatokkal és nemzetközi szervezetekkel. A Bizottság **továbbra is be fogja vonni az említett érdekelteket**, csakúgy mint az Európai Parlamentet, a Régiók Bizottságát, a Gazdasági és Szociális Bizottságot, az Európai Beruházási Bankot és az Eurostatot az itt felvázolt menetrend megvalósítása érdekében.³⁹

A Bizottság külső szakértőket is be fog vonni az előremutató szakpolitikai döntések kidolgozásába és az innovatív gyakorlatok azonosításába. Első lépésként 2012-ben magas **szintű munkacsoportot hoz létre, folyamatos megbízással a felsőoktatás modernizációjával kapcsolatos fő témakörök elemzésére**, amely a kiválóságnak az oktatás és jelentéstétel területén történő előmozdításával kezdi meg munkáját 2013-ban.

A modern és hatékony felsőoktatási rendszerek jelentik a nyitott, bizalomra épülő és fenntartható társadalom, valamint a kreatív, innovatív és vállalkozói szellemet előmozdító tudásalapú gazdaság alapját. A tagállamok hatóságainak, a felsőoktatási intézmények, az érintettek és az Európai Unió közös erőfeszítései alapvető fontosságúak a közleményben meghatározott és Európa szélesebb értelemben vett sikerét megalapozó célok eléréséhez.

³⁹ Például az EBB-t az európai diákhitel-garanciával, a Régiók Bizottságát a felsőoktatás által a regionális fejlesztésben játszott szereppel, és a tagállamokat a felsőoktatás modernizációjával foglalkozó tematikus munkacsoporttal kapcsolatos munkába.